

דגם תשובות – בית, חינוך ומשפחה לעולים חדשים, מס' 005374, חורף תשע"ט

הערה למעריך: הכתוב בסוגריים מרובעים אינו מחייב את הנבחן.

פרק ראשון

על הנבחן לענות על ארבע מן השאלות 1-5.

1. יצר ויצירה

- א. (1)** חכמים אסרו נגיעה זו [משום סייג] כדי למנוע מאדם לחטוא באיסורים חמורים יותר.
- (2)** — קרבת גוף ונפש מותרת וקדושה רק בנישואין.
- אין אפוטרופוס לעריות. כדי להדליק אש גדולה די בגפרור אחד.
- למגע בין איש לאישה יש משמעות עליונה, וצריך לשמור אותו רק לחיבור שבין איש לאשתו [מגע בנסיבות אחרות מחליש וממעיט את הקדושה המיוחדת של המגע בין איש לאשתו].
- [הערה למעריך: די בסיבה אחת]
- (עמ' 19-20)
- ב. (1)** איסור ייחוד — אסור לאיש ואישה שאינם נשואים להיות במקום שאנשים אחרים אינם באים אליו ואינם יכולים לראותם.
- הטעם — כדי שלא יחטאו ויגיעו לידי עבירה.
- (2)** בן ובת שנמצאים בחדר שהדלת שלו פתוחה לרשות הרבים אינם עוברים על איסור ייחוד כי כל אדם יכול להיכנס לחדר או לראות אותם ולכן הם חוששים לחטוא.
- (עמ' 20-21)

2. קידושין ונישואין

- א.** העדים צריכים להתבונן היטב במתן הטבעת ולשמוע את החתן אומר לכלה "הרי את מקודשת לי" (עמ' 37).
- ב.** מנהגים בנוגע לכיסוי ראש הכלה לאחר החופה:
- לכסות את הראש בכיסוי מלא.
- להסתפק בכיסוי בהינומה.
- לא לכסות כלל.
- [הערה למעריך: די בשני מנהגים]
- (עמ' 39)
- ג. (1)** בני זוג שנישאו בנישואים אזרחיים נחשבים נשואים מן הנימוקים האלה: 1. האיש נתן טבעת לאישה בפני עדים כשרים, והיא הסכימה להתקדש. 2. הייתה ביאה ו"אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות ובעל לשם קידושין".
- [הערה למעריך: די בנימוק אחד]
- (2)** בני זוג שנישאו בנישואים אזרחיים אינם נחשבים נשואים מן הנימוקים האלה: 1. מתן הטבעת הוא מעשה סמלי, ואין לבני הזוג כוונה להינשא כהלכה. 2. הכלל ההלכתי "אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות" נאמר על אדם המקפיד בשמירת מצוות ולא על מי שבחר במודע לקיים זוגיות שלא כדת משה וישראל.
- [הערה למעריך: די בנימוק אחד]
- (עמ' 42)

3. מחויבויות שבין איש לאשתו

- א. (1)** שני המצבים הם כאשר הם נשואים, ולאחר סיום הנישואים (עקב גירושין או מיתת האישה).
- (2)** התחייבות הבעל לאשתו כאשר הם נשואים — מזונות, כסות ומדור, עונה [למעריך: די בהתחייבות אחת]. לקבל התחייבויות נוספות מעמ' 44].
- התחייבות הבעל לאשתו לאחר סיום הנישואים — לדאוג לפרנסת האישה.
- (עמ' 44-47)
- ב. (1)** ההתחייבות הממונית שבכתובה עשויה למנוע מהאיש להחליט החלטות פזיזות ובלתי שקולות.
- (2)** "תוספת כתובה" — סכום כסף נוסף שיינתן לאישה עם פירוק הנישואים.
- חכמים תיקנו תוספת זו כי סכום עיקר הכתובה לא הספיק בדרך כלל לכלכלת האישה במשך שנה.
- (עמ' 46-47)

4. בניית הבית

- א. (1) הדלקת נרות שבת ממלאת את הבית באור ובשמחה [חושך יוצר אווירה קודרת ועלול לגרום למריבות בבית].
 (2) על העני לקנות נרות שבת, מכיוון ששלום הבית הוא ערך חשוב מאוד [עד כי אפילו שמו של הקב"ה נמחק במים שמשקים את הסוטה כדי לעשות שלום בין איש לאשתו].
 (עמ' 52)

- ב. (1) "נקי יהיה לביתו" – החתן מתייחד עם אשתו שנה שלמה, אינו נוסע מחוץ לעיר ואינו יוצא לצבא.
 [הערה למעריך: על תת־סעיף זה – 34%]
 (2) השאלה – האם אדם צריך לשמוח עם אשתו רק בשנה הראשונה, ומה יהיה לאחר השנה הראשונה?
 התשובה – לאחר שיקיים הבעל את מצוות "ושמח את אשתו" בשנה הראשונה הוא יבין את חשיבות השמחה לשלום הבית, והוא ישמח את אשתו מרצונו העצמי אף בלא ציווי אלוקי.
 [הערה למעריך: על תת־סעיף זה – 66%]
 (עמ' 53)

5. גירושין

- א. תקנת רבנו גרשום – אין לגרש אישה בעל כורחה.
 רבנו גרשום תיקן תקנה זו כי ראה שהדור פרוץ ויש שמזלזלים בבנות ישראל בזריקת גט.
 (עמ' 80)
- ב. "היתר מאה רבנים" – היתר לבעל לשאת אישה שנייה במקרים קיצוניים כאשר האישה מסרבת לקבל גט (שם).
- ג. עונש מאסר; שלילת האפשרות לצאת מן הארץ; שלילת האפשרות להוציא או לחדש דרכון; שלילת האפשרות לקבל, להחזיק או לחדש רישיון נהיגה; השעיה מעבודה; שלילת רישיון עסק או רישיון עבודה; הגבלת חשבון הבנק (עמ' 82).
 [הערה למעריך: די בשלוש מגבלות (סנקציות)].

פרק שני

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 6-9.

6. זוגיות ומצוות "פרו ורבו"

- א. כאשר בני זוג נותנים זה לזה; משלימים זה את זה (עמ' 12).
- ב. טעם מצוות פרייה ורבייה: כדי שהעולם יהיה מיושב [לקבל: כל מי שאינו עוסק בפרייה ורבייה כאילו שופך דמים] (עמ' 13).

7. טומאה וטהרה

- א. כדי שתהיה לכל הנשים ספירה אחידה, ולא תצטרך כל אחת לחשב לעצמה חשבונות מסובכים שלא כולן בקיאות בהם [לקבל: בשל צרות הגלות והחשש שתמעט הידיעה להבחין היטב בין דם נידה לדם זבה] (עמ' 64).
- ב. (1) האיסורים שנכללים בציווי "לא תקרב": אסור לחבק ולנשק, אסור לדבר עימה דברים בטלים, אסור לישון עימה בבגדיה על מיטה.
- [הערה למעריך: די בשני איסורים]
- (2) מן הסמיכות בין האיסורים לומדים שבזמן שהאיש והאישה אסורים זה לזה הם חיים יחד כאח עם אחותו. (עמ' 65-66)

8. כיסוי ראש

- א. "דת משה" — צו התורה. על פי "דת משה", נדרש כיסוי ראש מסוים [כגון כובע קטן, מטפחת צרה ומטפחת רשת]. "דת יהודית" — צו שמקורו בדברי חכמים. על פי "דת יהודית", נדרש כיסוי ראש מלא. (עמ' 72)
- ב. אישה נשואה אינה חייבת לכסות את ראשה בביתה בתנאי שרק בני ביתה שוהים בבית (עמ' 73-74).

9. שאלות קצרות

- א. הרהורי עבירה מטמאים את הנפש ואילו העבירה עצמה מטמאת רק את הגוף (עמ' 31).
- ב. אישה מתקדשת דווקא בטבעת מן הטעמים האלה: כדי שתהיה בידה תמיד למזכרת; הטבעת עגולה ואין לה סוף, והיא מסמלת שהברית בין האיש לאישה היא ברית עולם ואין לה סוף (עמ' 36).
- ג. רב שמכיר את השואל היכרות קרובה יביא בחשבון בתשובתו את אופיו של השואל ואת דרך ביטוי (עמ' 71).
- ד. "אישה עגונה" — אישה שבעלה נעלם בלי להשאיר בידיה גט, ולא ידוע אם הוא חי. הקלה בהלכה: בית הדין מסתפק בעדות של עד אחד כדי להתיר אישה מעגינותה ומקבל גם עדות של עדים שבמקרים אחרים עדותם אינה קבילה (אישה, גוי ועוד) (עמ' 84).
- [הערה למעריך: די בדוגמה אחת].

פרק שלישי

על הנבחן לענות על שלוש מן השאלות 10-13.

10. זוגיות ומצוות "פרו ורבו"

- א.** כאשר בני זוג נותנים זה לזה; משלימים זה את זה (עמ' 12).
ב. טעם מצוות פרייה ורבייה: כדי שהעולם יהיה מיושב [לקבל]: כל מי שאינו עוסק בפרייה ורבייה כאילו שופך דמים (עמ' 13).

11. התנהלותה של משפחה

- א.** (1) בני גד ובני ראובן חיבבו את ממונם יותר מדי והחשיבו אותו לעיקר בחיים ואת המשפחה החשיבו לטפל.
 (2) על פי משה רבנו, הטיפול במשפחה הוא העיקר, והוא קודם להשקעה ברכוש.
 (עמ' 102-103)
- ב.** שתי תקופות בחיים של אָם המשפחה:
 — תקופת הפוריות — טובת המשפחה מחייבת שהאישה תהיה מפרנסת משנית ולא עיקרית. בתקופה זו נכון שקצב ההתפתחות של הקריירה המקצועית יתאים לקצב ההתפתחות של המשפחה.
 — לאחר תקופת הפוריות — ראוי ונכון שאף האישה תעבוד ותממש את עצמה בעיסוק ההולם את אישיותה.
 (עמ' 103-104)

12. טומאה וטהרה

- א.** בשל צרות הגלות והחשש שתמעט הידיעה להבחין היטב בין דם נידה לדם זבה [לקבל]: כדי שתהיה לכל הנשים ספירה אחידה (עמ' 109-110).
ב. (1) האיסורים שנכללים בציווי "לא תקרב": אסור לחבק ולנשק, אסור לדבר עימה דברים בטלים, אסור לישון עימה בבגדיה על מיטה.
 [הערה למעריך: די בשני איסורים]
 (2) מן הסמיכות בין האיסורים לומדים שבזמן שהאיש והאישה אסורים זה לזה הם חיים יחד כאח עם אחותו.
 (עמ' 110-111)

13. שאלות קצרות

- א.** אישה מתקדשת דווקא בטבעת מן הטעמים האלה: כדי שתהיה בידה תמיד למזכרת; הטבעת עגולה ואין לה סוף, והיא מסמלת שהברית בין האיש לאישה היא ברית עולם ואין לה סוף (עמ' 36).
ב. "אישה עגונה" — אישה שבעלה נעלם בלי להשאיר בידה גט, ולא ידוע אם הוא חי.
 הקלה בהלכה: בית הדין מסתפק בעדות של עד אחד כדי להתיר אישה מעגינותה ומקבל גם עדות של עדים שבמקרים אחרים עדותם אינה קבילה (אישה, גוי ועוד) (עמ' 84).
 [הערה למעריך: די בדוגמה אַחת].
- ג.** צמצום הוצאות כספיות:
 — לעיתים קרובות מבזבזים כסף במקום להשתמש בו לצרכים חיוניים וערכיים שיועילו לבית ולמשפחה.
 — אדם שמתרגל לרמת חיים ראוותנית יתקשה לוותר עליה.
 — לעיתים עלולים להיסחף לעבירות חמורות כגון גנבה וגזל כדי לשמור על מראית עין של הצלחה כלכלית.
 [הערה למעריך: די בשני טעמים]
 (עמ' 104)
- ד.** רב שמכיר את השואל היכרות קרובה יביא בחשבון בתשובתו את אופיו של השואל ואת דרך ביטוי (עמ' 114-115).